

מכס קנת, שפרש

השבוע, נזכר במישפט

רצח ארלוזורוב, במישפט

נגד הנשיא ובמישפטו

של ישראל בר

ב בית-מישפט השלום בתל-אביב שירתו שלושה שופטים בלבד. כל אחד מהם היה מקדיש יום בשבוע למישפטים פליליים, וזה הספיק. רק מאה תיקים של עבירות-תנועה היו מצטברים בשבוע, וי-שופט אחד, ביום-עבודה אחד, היה מסיים את שמיעתם.

נוסטלגיה? לא, אומר השופט מכס קנת, שפרש השבוע מכהונתו, לאחר 42 שנות שיפוט בארץ-ישראל. גם אז, בתל-אביב הקטנה של שנת 1937, השנה שבה נתמנה האיש הצעיר בן ה-28 לשופט-שלום בתל-אביב, נהגו לנעול דלתות. היו גניבות ביישוב היהודי, היו תקיפות ובוצעו גם עבירות אחרות בידי יהודים.

בדירתו המרווחת בשדירת רוטשילד, רחוב שהיה יוקרתי מאד בתל-אביב הקטנה, בדירה שתיקרתה גבוהה וחדריה רחבי-מידות, מגולל הנשיא הפורש לגימלאות מבית-המישפט המחוזי היסטוריה מישפטית המשתרעת על פני יותר משנות דור.

"נקס"

כתוב בדם

ה וא זכר את תל-אביב הקטנה והי שקטה. בין בני היישוב היהודי לא נודעו כימעט עבירות רצח בשנות העשרים למאה. רק בין הערבים היו מיקרים של גאלת-דם ורצח על רקע חילול-כבוד המישפחה. לכן, כאשר רצח יהודי בשם הירשהורן את אשתו וכתב בדמה על הקיר "נקס" בגרמנית, נסער היישוב.

בעת מישפטם של אברהם סטבסקי, אבא אחימאיר ורוזנטל, שנאשמו ברצח חיים ארלוזורוב ב-1933, היה מכס קנת מישפטן צעיר, ססיים את לימודי המישפטים ב"ה"ס למישפטים, בשיעורי-ערב בירושלים. הוא עקב בהתעניינות רבה אחרי עדותה של האלמנה סימה ארלוזורוב, שזיהתה את אחד הנאשמים לפי פסי מעילו, שראתה בחשיכה. היא נחקרה על כך ארוכות על-ידי עורך-דין סמואל, סניגורם של הנאשם מים, ועמדה על עדותה. למרות שהציגו לפניה כעדי-הגנה שני אסירים ערביים מירושלים, שהיו דומים במיבנה גופם לגא-שמים היהודים, ונטען כי הם הודו ברצח. השופטים האנגלי והערבי שישבו בדיון, קיבלו את עדותה ואת עדותו של מפקח המישטרה האנגלי רייס, אשר חקר בפרשה, הרשיעו את הנאשמים ברצח. דינם נחרץ למות. רק השופט היהודי ואלירו היה במיעוט וויכה את הנאשמים.

בעירעור שהוגש לבית-המישפט העליון, נפסק כי לא היתה עדות מסייעת מספקת לעדות גברת ארלוזורוב, והנאשמים זוכו. הוא גם זוכר היטב את מישפטם של הערבים, שנאשמו ברצח בני מישפחת מקלף במוצא, ליד ירושלים, במאורעות 1929. חרף עדותו של מרדכי מקלף, מי שהיה אחר כך רמטכ"ל, והיה בעת המיקרה בן 8 שנים, זוכו החשודים מחוסר הוכחות. השופט קנת זוכר, כי הנער מרדכי הצטיין בעדות בהירה וקולחת על מעשה הדמים המחריד, שבו נהרגה כל מישפחתו.

הוא זוכר, כקוריוז, מישפט שהוגש על-ידי היועץ-המישפטי של ממשלת המנדט נגד זלמן רובשוב, מי שהפך אחר כך לזמן שזר והיה נשיאה של מדינת-ישראל. באותה עת היה שזר עורך העיתון דבר, ופירסם כתבה על מישפט שנערך בארץ. הוא נאשם בבזיון בית-המישפט והורשע. השופטים התייחסו כבזו לעיתון, שנקרא בפייהם "הגליונות האלה".

יריות

בשער הגיא

ב שהיה השילטון האנגלי, בדצמבר 1947, מונה השופט קנת לשופט-מחוזי בתל-אביב. באותה עת החלו כבר פעולות-

איבה של ערבים, שהפריעו לתנועה בין תל-אביב לירושלים. הנסיעה לארמון-הנציב, לשם השבעתו כשופט, זכורה לו כהרפתקה ארוכה ומסוכנת. את הדרך מתל-אביב לירושלים עשה כשיירת משוריינים, ששימשה מטרה ליריות בשער הגיא. כאשר הגיע לירושלים התקשה למצוא נהג-מונית שיהיה מוכן להביאו לארמון-הנציב. כאשר הגיע לשם, סוף-סוף, הושבע יחד עם שופט ערבי-נוצרי בשם סמען דאהוד.

התקופה שבין דצמבר 1947 והכרזת המדינה, ב-14 במאי 1948, היתה תקופה של אי-ודאות בקרב השופטים בתל-אביב. נשיא בית-המישפט, שהיה אנגלי, חדל לבוא. בית-המישפט הועבר לבית-הדר ושמ, מאחרי גדרות תיל, נמשכו המישפטים. השופטים חשו עצמם עצמאים וניהלו את סדרי בית-המישפט ללא כל הדרכה. חוקים שונים, שנחקקו באותה תקופה על-ידי השילטון, אפילו לא הגיעו לידיעתם. תקופה קשה זו נסתיימה כאשר נקראו כל השופטים של מדינת ישראל, פחות מ-25 במספר, להישבע אמונים למדינה. בית-המישפט העליון עדיין לא פעל אז, בגלל הקרבות, ובית-המישפט המחוזי הוסיף מך לדון כבית-מישפט-גבוה-למצדק. וזכור לשופט הוותיק מיקרה, בו הגיש איש האצ"ל ומי שהיה חבר-הכנסת הראשונה הלל קוק, בקשת הביאט-קורפוס. הוא טען כי נעצר בתוקף תקנות ההגנה המנדטוריות, וכי במדינת-ישראל אין להן כל תוקף, אולם השופטים ברוזנא, שהיה אז נשיא בית-המישפט המחוזי בתל-אביב, וקנת פסקו כי התקנות תקפות והמעצר חוקי.

דיוקנו של

יועץ כמרגל

ב ימעט כל המישפטים החשובים ש-נערכו בישראל, במחוז תל-אביב, עברו תחת ידיו של הנשיא הפורש. הוא אשר ישב לדון במישפטו של ישראל בר, שהיה יועצו הצבאי של ראש-הממשלה דאז, דויד בן-גוריון, ונאשם בריגול ובמסירת ידיעות סודיות למעצמה זרה. קנת זוכר אותו כאיש אינטליגנטי — אדם החושב מהר ומשיב מהר. הוא לא הודה באשמה, ורק טען כי גנרלים נאלצים מפעם לפעם לעשות דברים אסורים, ומשליכים יתבם על כך שהתוצאות תצדקנה את המעשים.

מישפטם של שני נערים צעירים, שרצחו בעבור כמה לירות את דודתו של אחד מהם, שהיתה מנהלת בית-ספר, זכור לשופט קנת בגלל חוסר הרגש המדהים שגילו הנאשמים הצעירים. למרות הבנתם וכשרם השכלי, ניכר בהם באופן בולט היעדר כל תחושה ריגשית או מוסרית. הם נשפטו על-ידי בית-המישפט המחוזי בראשותו של השופט קנת לחמש שנות מאסר, אך בית-המישפט העליון החמיר וגזר עליהם שמונה שנות מאסר.

בשנות החמישים היה זה השופט קנת שהרשיע את חברת אגד, שנקראה אז אשד, בעשיית מעשה העלול להביא לתקלה ציבורית. החברה השביתה את כל ציבור הנהגים בארץ למשך ארבעה שעות תמימות. כדי שיוכלו להשתתף בהלווייתו של סדרן החברה, שנפטר בעיקבות התפרעות בתחנה-המרכזית בתל-אביב. בית-המישפט העליון אישר את ההרשעה ברוב דעות, בפסק-דין עקרוני, אם כי לא מטעמו של בית-המישפט דלמטא.

בשבוע שעבר ישב השופט קנת בפעם האחרונה על כס המישפט. באולם בו כיהן שנים רבות. מלאו לו 70 שנה והוא נאלץ, על פי החוק, לפרוש מכהונתו. רק מעט אנשים היו באולם — שני עורכי-דין שטענו בתביעה בענייני אישות, ושניים שלושה סקרנים פבועים. פתאום נפתחה דלת האולם ומישלחת גדולה של עורכי-דין עטויי גלימות חחורות, בראשותו של ראש לישכת עורכי-הדין היוצא, יצחק טוניק, מילאו את האולם.

למרות הפרידות הרשמיות וארוחת-הערב החגיגית, שבה השתתפו כל נכבדי המישפט הישראלי, חש טוניק כי עליו לאמר עוד כמה מילות פרידה והערכה לנשיא היוצא. שני הגברים הסשישית, המסמלים תסופה ארוכה של שילטון החוס בישראל, הסתכלו איש ברעהו בידידות עמוכה. טוניק הביע את הוקרתו וצעריו על הפרידה מהאיש שייצג את שילטון האדק במדינה שנים כה רבות. הוא ברך את השופט קנת ב-אריכות ימים ובריאות.

השייטת כות החרגש, הוא הסיר את משממיו ועיוויו נצאו. הגבר כסוף השייטת היה על סף רפי. אמר דברי תודה למברכיו, וחייה: "מלאתי את חובתי כפי שהבנתי אותה".

האיש שנולד להרפת שופט